

Nu när sommaren är här bjuder Landskapsarkeologerna på en reseberättelse med hällmålningar och hällristningar från Pyrenéerna och Portugal samt några intryck från Landsbygdsriksdagen på Gotland. Vi ger också tips på läsning i hängmattan - eller om man föredrar att vara mer aktiv - våra kommande guidningar.

Grottmålningar i Niaux

Landskapsarkeologernas Gerhard Flink och Ingela Norlin började resan i Frankrike och såg grottmålningar. Den första grottan de besökte var Niaux med ca 12 000-14 000 år gamla målningar från Magdalenien. Här följer reseskildringen:

En flera meter hög grottöppning leder in i Niauxgrottan. Från taken hänger stalaktiter och från marken växer stalagmiter. Luften är varm och fuktig. Vi är en liten grupp som utrustats med ficklampor och varje grupp bidrar med sin kroppsvärme så antal besökare är begränsat.

Framme vid det som kallas Svarta rummet ber vår gruppleddare oss att släcka lamporna. Så tänds hon sin och lyser mot en bergvägg. Där träder djur som bisons fram, ritade i svart manganit men också med kol.

Överst är ingången till den 2 km långa Niauxgrottan. Besökare får se en del av den.

I mitten syns replik av målningar av bison i Svarta rummet i Niauxgrottan. Målningarna får inte fotograferas i själva grottan.

Nederst ett horn med en ristning av en ren. Hornet är från Magdalenien och visas på Parc de la Préhistoire nära Niauxgrottan.

Foton Gerhard Flink.

Grottmålningar i El Castillo

Resan fortsätter till Kantabrien och El Castillo. Ingången till grottan ligger intill en utgrävd yta med bosättningar. Nederst är lager från neandertalarnas tid, 150 000-40 000 år gamla. Så följer Homo Sapiens i lager efter lager.

Återigen är vi en liten grupp med guide. Vi stannar först till vid en håll med svarta och röda streck i olika formationer. Just denna typ av geometriska figurer tillhör de äldsta. Så vandrar vi vidare och ser de äldsta avbildade djuren som är hästar. De bilderna är ca 40 000 år.

Efter ytterligare vandring kommer vi till en håll med handformationer, från vuxna och barn. De kom till för över 42 000 år sedan. Händerna är omgivna av röd färg som blåsts dit med blåsrör av något slag. Det måste ha funnits något fett på väggen så att färgen fastnade. En upplevelse, att se något så påtagligt från paleolitikum och i en miljö människorna vistats i.

Datering av grottmålningarnas färg får man genom att ta droppsten som växt över en färgyta. I kornen, kalciter, finns uran och genom dess sönderfall kan man datera kornen. Då var redan färgen där så dateringen är när målningen senast kom till. Den kan alltså vara tusentals år äldre.

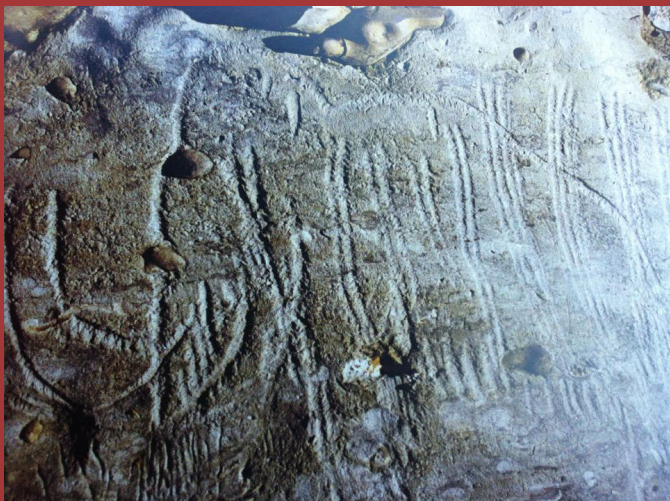
Vi såg även Rouffignacgrottan, där många mammutar är avbildade. För att se ristningarna fick man åka tåg genom grottan, ledd av guide.

Överst syns röda prickar som anses vara de äldsta figurerna i El Castillo grottan.

I mitten är händer avbildade, som krymper tidsrymden till de paleolitiska människorna.

De två bilderna längst ner visar bilder av mammutar som finns i Rouffignacgrottan.

Alla foton är från utställning på plats. Det var ej tillåtet att fotografera i grottorna. Foto utställning Ingela Norlin.

Côadalens hällristningar

Efter grottmålningarna går färden till Côadalen i Portugal med 30000 år gamla hällristningar som är förklarade världsarv. De upptäcktes när en damm skulle byggas över Côaflodens dalgång men orsbe-folkning och arkeologer stoppade bygget för att rädda ristningarna.

Först besöker vi Museu do Côa som är mycket inspirerande utfört med ristningar avbildade på kopiesterenar och stora figurer i neon som reser sig på väggarna.

En buss, ledd av en insatt guide, tar oss till en ristningsplats. Vi vandrar någon kilometer upp- och nerför bergssidorna. Värmen känns rejält. Det första blocket med ristningar är nära vattnet där dammen skulle ha byggts. En uroxe är avbildad. På ytterligare hållar får vi se det äldst avbildade djuret - återigen hästen.

En del ristningar är så svåra att urskilja att inte ens guiden kan visa på dem. Det finns två typer, grovt huggna som förefaller vara de äldsta och de som är rispade linjer i bergsytan. Då kan hela djuret vara täckt av rispor.

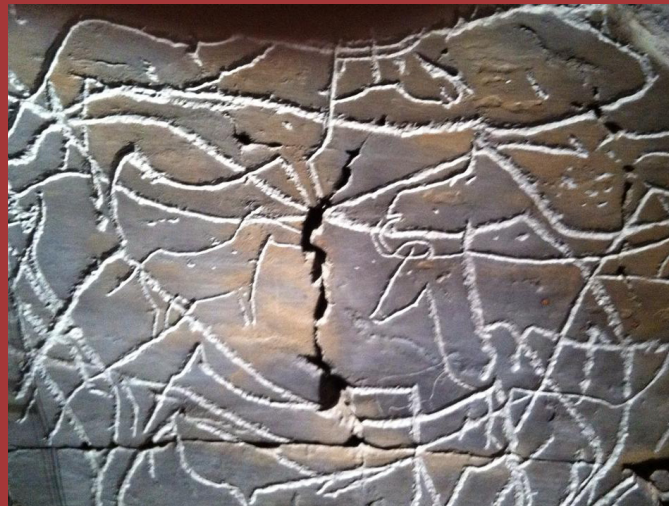
En vakt står på pass och ser till att ingen vandaliserar ristningarna. De har stor betydelse för bygden. Den lilla staden Côa har fått ett uppsving med 30 000 besökare om året tack vare ristningarna.

För den som tänker sig en liknande resa kan man under lågsäsong få delta i visning samma dag, annars boka i förväg.

Överst syns ovanför handen ristade figurer på en håll i Côadalen.

I mitten är en kopiesten med det myller av figurer som finns på en del av Côadalens ristningsytor. Det har ägnats mycket tid åt att ta fram varje figur och även datera dessa.

Längst ner är en figur skildrad i neon på museet. Foton Gerhard Flink.

Landsbygdsriksdag på Gotland

Landskapsarkeologernas Ola Nilsson och Lena Berg Nilsson har deltagit på årets Landsbygdsriksdag, som är en av Europas största mötesplatser för landsbygdsutveckling. De anordnas vartannat år sedan slutet av 1980-talet och årets tema var ”för ett land i balans”.

Vårt engagemang i Landsbygdsriksdagen är en del i Landskapsarkeologernas långsiktiga förmedlingsstrategi. Denna syftar bl.a. till att på olika sätt bidra till lokal kunskapsuppbyggnad. En kunskap som sedan kan förmedlas t.ex. i besöksnäringen och på så sätt stärka en bygd.

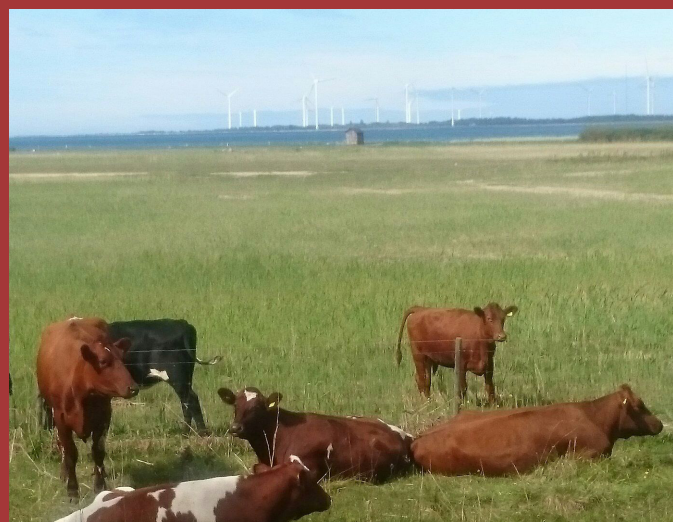
I år hölls Landsbygdsriksdagen på Gotland och en dag ägnades åt olika temaresor på ön. En reflektion från dessa är vindkraftens symbios med kulturlandskapet på Gotland. ”Konflikten” mellan det moderna inslaget i landskapet som vindkraften representerar och kulturlandskapet med bl.a. de medeltida kyrkorna var i stort en icke-fråga, dvs. vindkraftens påverkan uppfattades generellt sett inte som en störning.

Likaså förmedlades under temaresorna goda exempel på hur fiskevårdande åtgärder och kulturhistoriska lämningar kunde samspela. Erfarenheter vi kan dra nytta av vid våra uppdrag som behandlar dessa miljöer. En onekligen aktuell fråga på många platser i dessa dagar.

Överst: Debatter, runda bordssamtal och seminarier hölls i Visby. Foto Lena Berg Nilsson.

I mitten vindkraftverk i fjärran och återställande av landskap medelst kor. Foto Lena Berg Nilsson.

Nederst: Tjärdalen, ”sojden”, i Ardre som årligen producerar åtskilliga liter tjära till gagn för bl.a. den lokala byggnadsvården. Foto Ola Nilsson.

Forntidsvandringar

i Hälsingland år 2016:

27/6 Hedningahällan

4/7 Rödhülle skans

10/7 Långvinds bruk

11/7 Sofieholm

18/7 Hedningahällan

Sommarens forntidsvandringar

Tillsammans med Kungsgården Långvind kommer Landskapsarkeologernas Ola Nilsson och Lena Berg Nilsson även i sommar leda forntidsvandringar med guidning och kaffekorg i Hälsingland. Datum och platser syns här bredvid, se även www.langvind.com/forntidsvandringar

Guidning på Nasafjäll

Dessutom arrangerar Maria Söderberg flera guidningar på Nasafjäll i sommar. Maria planerar för ett utökat gruvhistoriskt projekt ihop med Landskapsarkeologerna och Kenneth Awebro, vilka kommer att vara på plats i gruvområdet den 13-14 augusti för guidning och komplettering av förra årets expedition: <http://www.landskapsarkeologerna.se/nyhet/expedition-nasafjall/>

Nya rapporter

Lagom till sommarens fältarbeten har vi uppdaterat rapportlistan på vår hemsida med färskare rapporter: <http://www.landskapsarkeologerna.se/2016-2/> Någon går att ladda ner som pdf. Hör av dig till oss för att få tillgång till övriga!

Skrifter till kulturmiljöer

I övrigt har Landskapsarkeologerna författat skrifter till kulturmiljöer åt länsstyrelsen i Kronoberg. Vi återkommer när skrifterna är tryckta år 2017.

*Expedition Nasafjäll - Logotype: Maria Söderberg.
Nedan syns några av Landskapsarkeologernas rapporter hittills i år. Collage Lena Berg Nilsson.*

LANDSKAPS
ARKEOLOGERNA

KULTURMILJÖVETARE OCH KUNSKAPSFÖRMEDELARE
I RIKSTÄCKANDE SAMVERKAN

www.landskapsarkeologerna.se

News 2 • 2016

Summer is here and Landskapsarkeologerna gives you some glimpses from visits cave art in France and the Rural Parliament on Gotland in the Baltic. We are also preparing for this summers guided tours in Laponia and in Hälsingland.

Ingela Norlin and Gerhard Flink visited caves in France and Spain and saw rock art. Niaux and Rouffignac caves show Magdalenien art. Paleolithic artists there tested "Trompe l'œil" and this skill was then reintroduced during the Renaissance 13 000 years later!

El Castillo cave in Cantabria probably exposes our oldest art i colour. Red dots and hands proved to be more than 42000 years old!

Lena Berg Nilsson and Ola Nilsson visited the biennial Swedish Rural Parliament which took place on Gotland this year. Among other topics the co-existans of windmills and cultural values in the landscape were discussed. An important issue in our business.

Several guided tours are planned in Hälsingland and Landskapsarkeologerna will participate at guided tours at Nasafjäll in Laponia 13th-14th of August, where we will continue last years field work.

Above and middle: European bisons in Niaux cave in France were painted some 14 000 years ago. The hands of El Castillo in Spain are more than three times older.

Photo, copies in museum: Ingela Norlin.

Below: Windmills co-exists in rural areas. Cows ignore them and hopefully no ancient monuments are included.

Photo: Lena Berg Nilsson.